

למתעשה

מאמר מרכזי הרב פנחס זרביב

מה המיוחד בדגלים

"ד"א, הביאני אל בית היין (שה"ש ב, ד), בשעה שנגלה הקב"ה על הר סיני, ירדו עמו כ"ב רבבות של מלאכים, שנאמר (תהלים סח, יח) רבב אלקים רבותים אלפי שונאן. והיו כולם עשויים דגלים דגלים, שנאמר (שה"ש ה, י) דגול מרבבה. כיון שראו אותן ישראל שהם עשויים דגלים דגלים, התחילו מתאווים לדגלים. אמרו, הלואי כן אנו נעשים דגלים כמותן. לכן נאמר הביאני אל בית היין, זה סיני שנתנה בו התורה שנמשלה בין (משלי ש, ה) ושתנו בין מסכתי. הוי, אל בית היין זה סיני. ודגלו עלי אהבה, אמרו, אילולי הוא מגדיל עלי אהבה, וכן הוא אומר (תהלים ב, ו) נרננה בישועתך וגו'. אמר להם הקב"ה, מה נתאווים לעשות דגלים, חייבם שאני ממלא משאלותיכם (שם, ז) ימלא ה' כל משאלותיך. מיד הודיע הקב"ה אותם לישראל ואמר למשה, לך עשה אותם דגלים כמו שנתאוון" (במדב"ר ב, ג)

נמצא שבשעת המעמד הגדול והנורא של מתן תורה, בתוך מראה האש המופלא לא עלה בליבם של ישראל, אלא רק קנאה בדגלי המלאכים! שומה עלינו, אם כן, לברר בירור יסודי את ענין הדגלים.

וצ"ב מהו הענין המיוחד שיש בדגלים שהצליח להסיח את דעתם מיום קבלת התורה שלו חיבו כל כך ?

ועוד לכאורה יפלא. אם רצתה חכמתו ית' למלא משאלותיהם של ישראל, מדוע לא התקיימה משאלתם מיד. מדוע המתין הקב"ה עד לאחר הקמת המשכן. עד המסעות והחניות!

ועוד למה עמ"י צריכים לחכות שיעשה להם ה' דגלים וכי הם לא יכלו לעשות לעצמם דגלים.

אלא יש לבאר בהקדים הטעם שאין יצר הרע שולט במלאכי השרת וכמו שכתוב במדרש (כוה) רבי ברכיה בשם רבי לוי אמר משל לישראל וכהן שנכפו, נמסר להן רופא ממהה והיה מצוה את ישראל ומניח את הכהן, אמר לו הכהן מפני מה אתה מצוה את ישראל ואתה מניחני. אמר לו זה ישראל הוא ודרכו להלך בין הקברות, אבל אתה כהן ואין דרכך להלך בין הקברות, לפיכך אני מצוה את ישראל ומניחך. כך העליונים שאין יצר הרע מצוי בהם אמירה אחת דיה להם, שנאמר (דניאל ד, ד): בגורת עירין פתגמא ומאמר קדישין שאלתא, אבל התחתונים שיש בהם יצר הרע הלואי לשתי אמירות יעמדו, הדא הוא דכתיב: ויאמר ה' אל משה אמר אל הכהנים בני אהרן וגו' ומבואר כאן שאין יצר הרע למלאכים שהרי כתוב שאינו מצוי בהם.

והארכנו בזה בלמעשה (פרשת אמור), ונראה שחלק ממה שאין יצר הרע שולט בהם זה בגלל בהירות הידיעה ובהירות זו נובעת מהסדר שהם מצויים בו, וזה מה שעמ"י התקנאו, ורצו וה' נתן להם את הדגלים שמגדירים כל אחד מה תפקידו.

ולפי"ז מובן למה רק לאחר שנבנה המשכן נעשו דגלים וכמו שמבאר הרב יעקב קמינצקי זצ"ל שיש להתבונן, כי לכאורה ענין הדגלים עלול לגרום לפירוד לבבות, חלילה, כי לכל דגל יש צבע שונה, כצבע האבן של אותו שבט בחושן, וכן ציור שונה. נמצא שהדגלים מדגישים את ההבדל בין השבטים, ואת התכונה המיוחדת של כל שבט.

המשך בעמוד הבא

הרב עובדיה דהן שליט"א

י"ד המועצה הדתית אשדוד ורב בית הכנסת הניכי הישיבות –
"בית יוסף" קרית פוניבז'

מה המיוחד בתורה שניתנה בחינם

רבי שמשון פינקוס זצ"ל ביאר מדוע התורה ניתנת חינם, בהקדם מה שיש לבאר, רואים אנו בנוסח הבקשות לזכות לתורה, שכל הבקשות הם למתנת חינם "חננו מאתך דעה" "כן תחננו ותלמדנו". מדוע כל צורת הבקשה היא בבקשה על תורה בחינם? התשובה היא: למשל רואים אצל ילד עט יקר, השאלה שנשאל מחבריו היא, כמה זה עלה?

אבל אם מהזיק יהלום יקר המציאות, אף אחד לא ישאל כמה זה עלה לך? כי מובן מאליו שאין לו אפשרות לקנות כזה יהלום, וכאן השאלה שנשאלת היא מי נתן לך את זה? התורה יקרה היא לאין כל ערוך, אין שום אמצעי שניתן על ידו לרכוש אותה, רק לבקש מוד' לקבלה במתנת חינם! התורה ניתנה במדבר להורות כי לימוד התורה לא תלוי בשפע גשמי כזה או אחר, דווקא באופן שלא משועבד להרגלים ולצרכים גשמיים, במקום שה"אני" שלו לא תופס מקום חשוב, יכול בקלות לזכות לקבל תורה, ברגע שהאדם כבול לצרכיו הגשמיים, ברגע שהאדם עסוק יותר מידי עם ה"אני" שלו, כל אלו הם מחסומים לזכות לקבל את התורה. התורה ניתנה במדבר להורות שכדי לזכות לתורה יש ללמוד ב"צימאון" לא כבדרך אגב, כמו שבמדבר יש טעם מיוחד לכל טיפת מים ולכל דבר מאכל, בגלל הרגשת החסר. התורה ניתנה במדבר ששם יודעים להעריך כל פיסת צל, כל דבר מאכל הוא מציאה, כל מעיין הוא אושר ועושר, כזה אושר והערכה על הלומד לחוש בכל מילה של תורה. התורה ניתנה במדבר, מקום בו אדם לומד לא להתפעל מאף אחד, לא מביקורת ולא מהערות, כשאדם מרגיש צורך להיות ער לכל מילה של ביקורת או הערה - מפסיד הרבה משאיפותיו.

מזל טוב לידידנו העומד לימיננו בלב ובנפש הרב עובדיה דהן שליט"א לרגל אירוסיו בנו

המשך מעמוד קודם

מטרה אחת - מאחדת את הכלל

אלא, מכיון שלכולם מרכז אחד, הוא המשכן, וכולם חנו סביבו, אין זה גורם לפירוד והבדלה בין השבטים, אלא המיוחדות של כל שבט גורמת שכל אחד יעמוד על משמרתו, כשכולם מאוחדים סביב המשכן.

דבר דומה, מצאנו בתכונות גוף האדם, תפקיד האזניים – לראות. תפקיד העיניים – לשמוע. וכי יעלה על הדעת שתהיה ביניהם מחלוקת כי לכל אחד תפקיד שונה? ברור שלא! כי כולם מאוחדים לתפקוד נכון ומלא של גוף האדם!

כך גם האומה - היות וכולם מאוחדים למטרה אחת, אין חיש למחלוקת.

המשכן – לב האומה

לכן כל זמן שלא הוקם המשכן ולא היה עדיין מרכז רוחני, לא יכלו ליצור פירוד והבדלה בין השבטים. רק אחר שהוקם המשכן אפשר לפצל את העם לפי דגלים באופן שיהיה לא יגרום לפירוד ביניהם.

את זה ראו כלל ישראל אצל המלאכים. לכל מלאך תפקיד משלו. אין מלאך אחד עושה שתי שליחויות. ובכל זאת הם מאוחדים. מדוע? כי תפקיד כולם למלא ציווי מלכם ולהשביע את רצונו.

כך גם אנחנו, איננו כעדר המוני סתם, אלא לכל אחד תפקיד משלו, אך כולנו חלק מעם אחד, אשר מטרתנו אחת - למלא רצון מלכנו, כל אחד לפי תכונותיו וכוחותיו ויכולותיו והתפקיד שייעד לו הבורא בעולם.

ואת היסוד שכאשר האדם עסוק בדברים חיובים אינו פנוי למחלוקות וכיו"ב רואים גם באבות דרכי נתן (פרק כ משנה א) רבי חנניה סגן הכהנים אומר, כל הנותן דברי תורה על לבו, מבטלין ממנו הרהורי חרב, הרהורי רעב, הרהורי שטות, הרהורי זנות, הרהורי יצר הרע, הרהורי איש, הרהורי דברים בטלים, הרהורי עול בשר ודם, שכן כתוב בספר תהלים על ידי דוד מלך ישראל שנאמר: "פקודי ה' ישרים משמחי לב" (תהלים יט, ט). וכל שאינו נותן דברי תורה על לבו, נותנין לו הרהורי חרב, הרהורי רעב, הרהורי שטות, הרהורי זנות, הרהורי יצר הרע, הרהורי איש, הרהורי דברים בטלים, הרהורי עול בשר ודם. עיין שם.

וצ"ב היכן כתוב בפקודי ה' ישרים משמחי לב מצות ה' ברה מאירת עינים שמי שנותן דברי תורה על ליבו מעבירים את כל הרהורים הללו אלא היות וזה משמח את הלב כל הרהורי השטויות הולכים כשהחזון"א רצה לחזק את עצמו הוא היה לומד את האבות דרכי נתן הזה כי כאשר האדם הוא עסוק בדברים מרוממים אינו שם לב לזוטות שכאלה

איך האדם ירגיע את עצמו שלא ינקום

ויש להוסיף מש"כ בלמעשה (פרשת קדושים) עצה מצינו בדברי הכלי יקר' (פרשת קדושים בד"ה אבל) לשכך כעס וחמה ולהשקיט רוחו ותיצור ותאוות הנקמה, וז"ל. 'למה הדבר דומה, לתינוק המשחק ועושה מעשה נעדרת באיזו בנין או כל דבר אחר, ובה איזה אדם וקלקל כל מעשיו אשר בנה ואשר נטע הילד. והילד צועק לפני אביו צעקה גדולה ומרה על זה, ואילו היה אביו משגיח בו ועושה רצונו היה הורג לזה האדם. אמנם אביו אינו משגיח בקולו כלל, כי אף אם הקטן כפי מיעוט שכלו חושב שזה הגדי ל לעשות לו רעה גדולה, מכל מקום האב רואה בשכלו שאין הדבר כן, ושכל מעשה הבן היו הבלים, מעשה תעתועים, ואינם כדאים שבעבורם יהיה לזה כאויב ומתנקם, כי כפי האמת לא עשה לו זה כלום. כך הוא הענין בין אבינו שבשמים לברואיו אשר לפי מיעוט השגתם הם חושבים כי כל עניני העוה"ז יש בהם צד מעלה ושלמות, והנוגע בכבודם או בגופם או במומנם נראה להם כי הגדיל לעשות עמהם רעה....

השקפה נכונה על המצות - אמצעי לעמידה בנסיון

דוגמא ומופת להסתכלות נכונה על חיי תורה ומצוות, משמש הסיפור המרטיט על שעותיו האחרונות של הגר צדק, אברהם בן אברהם כך מובאים הדברים בספר 'צצאת השמש בגבורתו' מן הסדרה לתיקון המידות.

לאחר שהתגייר גר הצדק, הגראף פוטוצקי המפורסם, ששינה שמו לאברהם בן אברהם היה מסתתר מאימת הכנסיה הקטולית והיה שרוי בעיר אילייא שבליטא ושם למד בבית המדרש המקומי בשקידה רבה לאחר שנתפס בעקבות הלשנה נאסר הגר ונחשב בבית האסורים המרכזי בעיר וילנא ראשי הנוצרים אשר חשו עלבון צורב במה שאחד מבני האצולה נטש את דתם והמירה ביהדות דנו אותו והעמידו בפני הברירה לשוב לנצרות או להשרף חי הגר"א מוילנא שלח להודיעו כי יש באפשרותו להצילו על ידי כוחות טמירים על כך השיב הגר הצדיק אינני מבקש הצלה אני מעדיף להשרף חי על קדושת השם בראות הנוצרים את עקשנות הגר ודביקותו בדת ישראל לבלתי שוב לנצרות על אף כל האיומים התעללו בו קשות לפני ביצוע גזר הדין אמרו לו כאן בעולם הזה אנו נוקמים בך אך לעומת זאת שם בעולם העליון תתנקם אתה בנו השיב הגר בחיך שלי חפשי מוכעס ומנקמה אל מעניו צמאי הדם אספר לכם משהו מימי נעורי באחותו של אבי הייתי משחק עם ילדי האיכרים פעם אחת לאחר שעות העבודה עלה בידי ליצור מחימר פסלים של חיילים והצבתים בתוך הגן באו חברי ילדי האיכרים ובמגפיהם הגסים רמסו את הכל לעפר מיד רצתי אל אבי ובדמעות בעיני סיפרתי לו על אסוני הכבד ובקשתיו כי יעניש את חברי ברם תחת למלא בקשתי הוכיחני אבי על פני באמרו הואיל ואתה משכיל יותר מילדי האיכרים אל לך לדרוש עונש על דברים פעוטים חסרי ערך כאלו הרהרתי בלבי אמנם כעת הנני חדל אונים אך כשאגדל אנקום אני בעצמי במחבלי מעשה ידי כסבורים אתם המשיך אברהם כי משגדלתי עלה אי פעם במחשבותי להנקש בהם וכי מה עשו לי או בהיותם ילדים נבערים מדעת שברו דמויות של חימר רמסו בוץ ותו לא כאן פנה הגר צדק למעניו סבורים אתם שבעולם האמת כשיהיה הכל ברור בשכלי תהיה דעתי נתונה לנקמה על שבבערותכם שרפתם את בשרי וחרכתם את עצמותי שאינם אלא עפר מן האדמה דברים מרוממים אלה מבטאים את השקפה האמיתית הצרופה על החיים לא פחות מדהימים הם הדברים שאמר הגר בהמשך בדבריו על אודות אותו מלשין שפל אם רק אוכה לזכות כלשהי בעולם האמת לא אנוח ולא אשקוט עד שיעלה בידי להביא את המלשין לחיי העולם הבא שהרי הוא אשר זיפני באושר גדול כזה להישרף על קדושת השם הגדול סיפור זה מלמד אותנו מה רב הכח הטמון בנושא הנידון בשיחה זו ההכרה בהיות המצוות בבחינת לקיחה מרוממת את האדם עד כדי מסירות נפש של ממש ההתבוננות באושר העצום הנופל בחלקו של עובד ה' מגמדת את כל הקשיים והקרבנות הניצבים בדרכו אל קיום המצוות ומכאן נלמד בקל וחומר מה גדול הסיוע שנוכל להפיק מרעיון זה בשעה שאנו עומדים מול הנסיונות שבחיי היום יום.

המשך בעמוד הבא

המשך מעמוד קודם

חשיבות הסדר

ועוד יש להביא מש"כ הרב דב יפה שליט"א בספרו לעבדך באמת איש על דגלו באתת לבית אבותם יחנו בני ישראל (ב, ב). עניין הדגלים שהאריכה בהם התורה בפרוטרוט, מעיד על החשיבות הגדולה שמיחסת התורה לעניין הסדר.

וז"ל הגאון ר' אהרון קוטלר: "ועד היכן מגעת חשיבות עניין הסדר, יש ללמוד ממה שמצינו בתורה ענין הדגלים, שסדרה התורה בפרוטרוט כל מהלכם, נסיעתם וחנייתם; מי הם בכל דגל, ואופן חנייתם ונסיעתם, מי קודם, מי אחר; ובנסיעת המשכן מתי והיכן יסע כל דגל. וכן בעבודת המשכן כל דבר ודבר בקדימה ואיחור, וכי ישא כלי זה ומי ישא כלי אחר".

מוסיף הגאון ר' אהרון קוטלר, שאל תאמר שחשיבותו של הסדר היא רק אצל מי שטרדותיו מרובות ועוללות לגרום לו לבלבול, שהרי בדור המדבר היו הטרדות מועטות, שהרי לא היו כלל טרדות פרנסה וכן לא היה צורך לדאוג ללבוש ולמוון, ואעפ"כ הוצרכה התורה לסדר הכל בפרוטרוט, וכל פסיעה ופסיעה ממש היה עפ"י ה', וכדכתיב "עפ"י ה' יחנו".

וכל כך גדול ענין הסדר עד שאמרו (ערכין יא) ביחס ללויים (שיש מן הלויים שתפקידם להיות משוררים ויש שתפקידם להיות שוערים): "כלך לך, שאת ה מן המשוררים ואני מן השוערים, ומשורר ששיער חייב מיתה".

בעל 'בית הלוי' ראה עשיר אחד שאומר תהילים בדביקות. אמר 'בית הלוי' לעשיר: עריק אינו רק מי שבורח לגמרי מהצבא, אלא גם מי שנוטש את היחידה שלו ועובר לשרת ביחידה אחרת. התפקיד שלך הוא לדאוג לעניים שיהיה להם אוכל, ואת אמירת תהילים תשאיר לעניים...

לשמור על הסדר - גם בשאיפות לעניינים של קדושה

התורה אומרת: אל תכריתו את שבט הקהתי וזאת עשו להם וחיו (ד, יח). חז"ל מספרים, שכל אחד מבני שבט הקהתי היה רוצה לזכות בנשיאת הארון, והיו דוחפים זה את זה והיו באים לידי מריבה, והיה הארון מכלה בהם רח"ל.

הרי לנו שלמרות שבערו בהם רגשות של קדושה לזכות בעניין הנשגב של נשיאת ארון הקדש, מכל מקום כיוון שלא שמרו על הסדר, הגיעו למצב שדחפו האחד את זולתו והיה הארון מכלה בהם, כי מצד גודל קדושתו של הארון, הפגיעה היותר קלה חמורה מאד.

שמעתי שאחד מראשי הישיבות זצ"ל כתב לאחד האדמו"רים, "מה פשר הדבר שהחסידים של כב' דוחפים כשאתה מגיע למקומות שמתאספים ציבור גדול (הלוויית, עצרות עם וכדו). וכי הרצון לכבד אותך או לחזות בך, מתיר להם לדחוף אחרים? או שתשפיע עליהם שלא ינהגו כך, או שתמנע מלהגיע למקומות כאלו?" וכן מצינו בחלוקת לחם הפנים, שאמרו חז"ל: "הגררנים חוטפים, והצנועים מושכים את ידיהם". והרי בודאי שהסיבה שחטפו לא הייתה בגלל שהיו להוטים אחרי מעט לחם, אלא שהיו חוטפים מצד חביבות המצוה הגדולה שבאכילת לחם הפנים, שכל כך גדולה זכות אכילת קדשים בקדושה יתרה, עד שכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים, ומכל מקום מצד חסרון הסדר שהי' בלקיחה דרך חטיפה, נקראו החוטפים גררנים.

דברי הג"ר נחום פרצ'וביץ לבחור שהחל לעסוק בשידוכים

ענין הסדר נוגע מאד גם לתכנון הזמן שלא ילך לאיבוד. הרי הזמן הוא החיים, ואיבודו של הזמן הוא איבוד ובזבוז החיים עצמם. אם יגידו לאחד בכמה את ה מוכן למכור חלק מהחיים שלך, היעלה על הדעת שהוא יסכים?! ובכן, כשאדם מבזבז את הזמן הוא מאבד חלק מהחיים שלו. ובאמת צריך לתכנן לא רק שהזמן לא ילך לבטלה אלא שינוצל באופן הכי יעיל, כי גם אם הוא מנצל את הזמן לדבר חיובי אך באותו זמן יכול היה לעסוק בדבר בעל חשיבות גדולה יותר או לעשות את הדברים באיכות גבוהה יותר - גם זה בכלל בזבוז זמן.

וכשם שבניהול עסק, תנאי יסודי להצלחת העסק הוא באמצעות תכנון נכון על מה לשים את הדגש ואיך להתנהל בצורה מסודרת, כך גם בעניינים רוחניים, הסדר והתכנון נחוצים מאד להצלחה.

הגאון ר' נחום פרצ'וביץ אמר פעם לבחור שהחל לעסוק בשידוכים, שישנם שחושבים שכאשר הם מתחילים לעסוק בשידוכים העיקר זה שידוכים, ואם נשאר זמן פנוי לומדים. אך "כמתארכים, ואז העיקר זה ההכנות לחתונה... ואח"כ מתחננים ושנה ראשונה עסוקים ב"ושימח"... אך האמת היא שצריך ללמוד וללמוד וללמוד, ובתוך זה לסדר את מה שצריך.

הגאון ר' יצחק הוטנר זצ"ל כותב לאחד: "עושה רושם שהחיים אצלך הם בן פגישה לפגישה..."

מהות עניין השלום ונגיעתו לכל חיי האדם

אחד מהסניפים של סדר הוא עניין השלום. בתחילת ברכת 'יוצר' אומרים: "יוצר אור ובורא חושך עושה שלום ובורא את הכל". מפרש הגאון ר' אהרון קוטלר, שהמושג של שלום הוא שכל דבר עומד על מקומו כפי הסדר הראוי לו. וזהו השבח שאנו אומרים, שגם הבריאה כולה מסודרת בסדר נפלא וכל נברא שומר משמרתו וגבולו. האור והחושך סותרים זה את זה, אך הקב"ה עשה שלום ביניהם על ידי שכל אחד שומר משמרתו וגבולו ופועל בזמן המיוחד לו - האור ביום והחושך בלילה. כמו כן, אם אחד הכוכבים יסטה ממהלכו, הוא עלול לשרוף את העולם כולו, וכן אם תתקרב השמש מעט יותר אל כדור הארץ, או תתרחק ממנו מעט - ייחרב העולם! נמצא שכל בריאת העולם וקיומו מבוסס על סדר, שכל נברא שומר על גבולו ותפקידו כפי שיעד לו הבורא ית.

לפי"ז עניין השלום אינו רק במה שנוגע בינו לבין חברו, אלא גם בינו לבין עצמו, שכל ענייניו יתנהלו בסדר הנכון, כל דבר כפי הראוי לו ובזמן הראוי לו. ולמשל, שהלימוד לא יפריע לתפילה, והתפילה לא תפריע ללימוד. וכן שלימוד הגמ' לא יפגע בלימוד הלכות ומוסר או בלימוד פרשת השבוע. וגם למנוע בלבולים בדעת. עכ"ד מלעבדך באמת.

הרב חיים בן המו שליט"א

פותחים אנו בס"ד את החומש הרביעי חומש במדבר, האוצר בתוכו עשר פרשיות העוסקות בעיצוב העם היהודי בזמן שהותו במדבר. כמו כן הספר מכיל שלושים ושניים פרקים המציינים אבני דרך, ומסלול ארוך הכולל עליות ומורדות, ובעיקר מעבר חד מעם של עבדים חסר זהות, לעם בן חורין מגובש מאוחד ומאורגן עם זהות ויעוד ברור.

בספר זה התורה סוקרת את הטראומות קשות ואת העימותים של העם הצעיר, עם המנהיג שהוביל אותם אל החירות, דוגמת חטא המרגלים, מחלוקת קורח ועדתו, מלחמת סיחון ועוג, חטא מי מריבה, ועוד, אירועים ללא ספק שהותירו את רישומם עד ימינו אנו ועד בכלל.

חומש זה נקרא בפי חז"ל גם בשם "חומש הפקודים" בשל שני המפקדים המופיעים בו, הראשון בפרשתנו, שעל ייחודיותו ועל הצורך בו נראה בע"ה בהמשך, והשני בפרשת פינחס, לאחר חטא פעור, בו נהרגו במגיפה עשרים וארבע אלף משבט שמעון, וכפי שרשי"י מפרש (כו-א) "ויהי אחר המגפה": משל לרועה שנכנסו זאבים לתוך עדרו, והרגו בהן, והוא מונה אותן לידע מניין הנתרות.

השהייה הממושכת במדבר שימשה את העם כמועין "מעבדה חינוכית" בית ספר ללימוד אורחות חיים, גיבוש חברתי, ניתוק מתרבות מצרים, וחיזוק באמונה, ודווקא המדבר מקום נקי מדעות מוקדמות, ומתרבויות שונות אפשרה את המהפך הרוחני.

לא בכדי פרשת במדבר נקראת תמיד בשבת שלפני חג מתן תורה, כמובא במסכת מגילה (לא): שזו תקנת עזרא כדי להפסיק בין התוכחות שבפרשת בחוקותי לעצרת בו נידונים פירות האילן, סיבה נוספת מובאת בראשונים והיא שפרשה זו משמשת כהכנה הראויה לקבלת התורה.

המדבר בו שהה עם ישראל במשך 40 שנה, אינו רק תיאור גיאוגרפי, אלא ובעיקר מקום המבטא משמעות עמוקה ומהותית שהכשירה את עם ישראל להיות ראויים לקבלת התורה, כמו שדרשו במדרש תנחומא (שמות) על הפסוק "מי זאת עולה מן המדבר" שכל ההתעלות של עם ישראל נבע מעצם היותם במדבר, עלייה מן המדבר, תורה מן המדבר, המן, הבאר, ענני הכבוד, והשלו מן המדבר, המשכן מן המדבר, השכינה, הכהונה, הנבואה מן המדבר, והשאלה איך ובאיזה צורה עם שלם ללא קרקע לאומית, מצליח לא רק לשרוד אלא להיבנות.

צורת ההתפקדות המופיעה בפרשה מעוררת הרבה שאלות, לשם מה היה צורך כעת לדעת את מניין בני ישראל? צורת ההתפקדות לכאורה הייתה מאוד מסורבלת כפי שכותב הספרנו שכל אחד עמד לפני משה ואמר את שמו, ואת שם אביו, לאיזה משפחה ולאיזה שבט הוא שייך, וכך כל אחד מבין עשרים שנה ומעלה, אם המטרה לדעת את מניינם לשם מה היה צורך באמירת שמותיהם? ובכלל הקב"ה צריך למנות אותם כדי לדעת כמה הם? הרי בידי הדין כל באי עולם עוברים לפני בסקירה אחת לדין, וכאן הוא מבקש שיעשו כזו פעולה מורכבת כדי לדעת את מניינם? גם אם רוצים לדעת את מניינם מדוע היה צורך לייחס אותם למשפחותם לבית אבותם ולשבט?

שאלות אלו ועוד מובילים אותנו אל המטרה שלשמה נועד המפקד, הרמב"ן מתייחס לכך שהתורה כותבת "שאו" ולא ספרו, מלשון נשיאת זקיפת קומה, לתת לכל אחד ערך וחשיבות אישית שאיתה יוכל לעבוד אל ייעודו, לכן היה צורך שמושה ואהרן יהיו יחד בהתפקדות, כדי להחשיב כל אחד, וכדי שיבקשו על כל אחד רחמים, ומוסיף הספרנו שהשם של כל אחד מורה על צורתו האישית, וכאשר מדובר בדור יוצאי מצרים, הצורך לכך היה גדול במיוחד, שהרי המצרים תוך כדי השעבוד ניתקו את העם מהמשפחה, מההורים, מהשבט, כי כל עבד מה שעניין אותו זה לגמור את מכסת הלבנים שהמיליו עליו, וכתשובת המשקל הקב"ה מצווה על משה ואהרן לרומם את העם, להכניס אותם לסדר וצורה מאורגנת, לקבוע לכל שבט את המיקום ושסדר זה ילווה אותם לאורך כל שנות הנדודים במדבר, צורה זו שמרה על ייחודיותו של כל שבט, משפחה, ונתנה ביטוי לכל אחד, וכמו שכל אחד מבין שאם ימונה רמטכ"ל לצבא, והוא יבוא עם רעיון חדשני לאחד את כל החילות בצבא, וינסה לבטל את את הייחודיות של כל חיל, ויאמר אין חיל אויר, הנדסה, צנחנים, גולני וכו' אלא כולם אותו הלבוש, כולם ביחד, הרי שהוא יתקל בהתנגדות והוא יפגע בתפקידו, והוא דומה לאותו אורח שרצה מאוד לרצות את מארחו, ולטעום מכל המיגוון העשיר של הארוחה שהכין לו ובקש מיקסר, והכניס את כל המאכלים ולחץ על הכפתור, טחן את הכל ואכל ואמר למארח עכשיו אני יכול לומר שטעמתי מכל המאכלים, כמה זה מגוחך המארח רצה שיטעם כל מאכל בפני עצמו, כל מאכל וטעמו, כך עם ישראל כל אחד וייחודיותו, כל אחד והכלים אותם קבל ובהם עליו לעבוד את ה', וכל ניסיון לטשטש את הזהות, דומה למה שקראו לזה "כור ההיתוך" והוא גובל בפשע.

כך גם כותב הרב דסלר שהתורה כתבה את מיקומו של כל שבט, את המשאות של כלי המקדש מי ישא כל כלי כלי, מי הולך בראש המסעות ומי מאסף לכל המחנות, ועד כדי כך היה חשוב הסדר עד שהגמ' (ערכין יא): אומרת משורר ששיער חייב מיתה, (בידי שמים) כלומר לוי שהיה מהמשוררים, שנעל את השערים, החליף את תפקידו חייב מיתה.

לכן כחלק בלתי נפרד מההערכות לקראת קבלת התורה ואומרת לנו התורה "איש על דגלו" דהיינו לטפח את המסורת, את המנהגים, ואת מורשת האבות. לפי זה נבין מדוע התורה בהתפקדות זו חרגה כמה שכתוב בפרשת כי תשא, שאין לספור את עם ישראל וכבר מצאנו שדוד המלך ספר את העם ודבר זה גרם לנגף בעם, כי כאן המטרה לא היה המניין אלא לתת ערך וחשיבות חיובית והכרה בערכו ומקומו של כל אחד בתוך הכלל, כי רק כך יוכל להגיע את התכלית הנדרשת ממנו.

נסיים בדברי המדרש (רות ה-1) אמר ר' יצחק בר מריון אילו היה ראובן יודע שהקב"ה מכתוב עליו "וישמע ראובן ויצילהו מידם" היה נושא על כתיפו ומוליכו אל אביו, ואילו היה יודע אהרון שהקב"ה מכתוב עליו "הנה הוא יוצא לקראתך וראך ושמה בלבו" בתופים ובמחולות היה יוצא לקראתו, ואילו היה יודע בעוז שהקב"ה מכתוב עליו "ויצבוט לה קלי" עגלות פטומות היה מאכילה, אין ספק שראובן אהרון ובעוז רחוקים מאוד מלחפש פרסומת, אלא מסביר בעל חידושי הרי"מ שחז"ל באו להסב את תשומת לבנו לכך שאם היה האדם יודע את ערך מעשיו עד היכן הם מגיעים, ושהם ראויים לתיעוד ופרסום בוודאי היה עושה אותם בשלמות בולטת יותר. זה ייעודנו וזה תפקידנו להיות בבחינת ויגבה לבו בדרכי ה', ה' יזכנו אמן.

התודה והברכה **למועצה הדתית אשדוד** על עזרתם האדיבה בהוצאת ספר **'למעשה על מגילת אסתר מהדו"ב'** והכל בכדי להגדיל תורה ולהאדירה ולעומד בראשה **הרב עובדיה דהן שליט"א** שנדע בנעם הליכותיו ומידותיו ואהבת התורה שיוקדת בליבו וכן **לרב חיים בן המו שליט"א** ראש כולל מושב עצמם מנהל מחלקת תרבות תורנית שנודע בנעם הליכותיו ומידותיו ואהבת התורה שיוקדת בליבו ..

להשיג את הספר ולתגובות על המאמר לפנחס זרביב 0583271323 או בדוא"ל p0583271323@gmail.com